

Datum
2026-03-23

Diarienummer
KS-2026/310

Handläggare
Maria Sundblad
Maria.Sundblad@huddinge.se

Mottagare
Utbildningsdepartementet

Huddinge kommuns remissyttrande: Skärpta villkor för friskolesektorn - ytterligare förslag (SOU 2025:123)

Huddinge kommun välkomnar utredningens förslag om skärpta villkor för friskolesektorn som bedöms bidra till bättre kvalitet, ökad transparens, jämlikhet och likvärdighet inom förskola och skola. Med utökade möjligheter för kommunerna att planera verksamheten, kvalitetskontroller, ekonomiskt ansvar, samverkan och samarbete är förslagen ett steg i rätt riktning för att skapa likvärdiga möjligheter för barn och elever, oavsett skolform.

Huddinge kommun är en växande kommun i en rörlig utbildningsregion. Därför är det avgörande att kommunen har verktyg för att planera utbildningsutbudet utifrån både elevernas behov och arbetsmarknadens krav. De föreslagna ändringarna förväntas bidra till en mer sund och förutsägbar skolmarknad som ger kommunen bättre förutsättningar att förvalta gemensamma medel effektivt.

Det bör uppmärksammas att de skärpta villkoren kan leda till att vissa enskilda huvudmän väljer att avveckla sin verksamhet. Det kan innebära att kommuner på kort tid behöver ta ansvar för nya elevgrupper, vilket riskerar att skapa tryck på den kommunala kapaciteten, särskilt när en friskola haft en inriktning som saknas i kommunens egen regi.

Huddinge kommun konstaterar att förslagen innebär att kommunerna tilldelas nya uppgifter som medför ökade kostnader. Även om kommunerna föreslås kompenseras för dessa kostnader genom det generella statsbidraget, kan det innebära en ökning av kommunernas omkostnader för administrativa uppgifter och tillsynsansvar som inte fullt ut täcks in i statsbidraget.

För att säkerställa att fristående skolor uppfyller kraven som ställs på dem är det viktigt att hemkommunen ges möjlighet till insyn i fristående förskolors och skolors ekonomi. Förslagen som presenteras i utredningen samt förslaget att offentlighetsprincipen ska tillämpas på fristående aktörer (Lagrådsremiss: Offentlighetsprincipen med lätnadsregler för mindre enskilda huvudmän i

skolväsendet) bedöms utgöra ett steg i rätt riktning för att stärka kontrollen, minska risken för välfärdsbrott och säkerställa att skolpengen används på ett ansvarsfullt och ändamålsenligt sätt.

Utredningen har inte i tillräckligt hög grad beaktat att olika skolformer skiljer sig åt och har olika utmaningar. För gymnasiets del lämnar i princip alla kommuner idag yttranden, för grundskolan görs bedömningar utifrån negativa påföljder men inom förskolan lämnas sällan yttranden om det inte rör tydliga negativa påföljder. Kommunerna behöver ges tillräckligt med tid för att förbereda och skapa en god organisation för de föreslagna förändringarna, särskilt för tillsyns- och tillståndsprövningen inom förskolan.

Utredningens förslag, kapitel 10

Huddinge kommun välkomnar att villkoren för att bli godkänd som huvudman för förskola och skola skärps och förtydligas samt att utredningen föreslår ett förvärvsförbud där aktörer som uppvisar återkommande brister inte tillåts att expandera genom nyetablering eller förvärv. Det minskar risken att verksamheter drivs av huvudmän som inte lever upp till kraven som ställs på förskolor och skolor. Det är centralt för både elevernas rättssäkerhet och trygghet att endast stabila aktörer med god kvalitetshistorik tillåts verka.

Även koncernförhållanden behöver beaktas i denna prövning eftersom det annars finns en överhängande risk att bristande kvalitet döljs bakom komplexa ägarstrukturer.

Utredningens förslag, kapitel 11

Huddinge kommun anser att det är positivt att kommunerna föreslås ges en obligatorisk yttranderätt samt ska genomföra en genomarbetad konsekvensutredning vid etablering av fristående skolor. Detta ökar förutsägbarheten och rättssäkerheten samt stärker kommunens möjlighet att säkerställa en god och likvärdig utbildning för alla elever.

Huddinge kommun ställer sig även positiv till förslaget att belägenhetsadress och högsta antal utbildningsplatser ska framgå av beslutet om godkännande, inte enbart nya utan även befintliga. Att ett godkännande för en gymnasieskola föreslås förenas med villkor om antal platser vid respektive program och

Datum
2026-03-23

Diarienummer
KS-2026/310

inriktning är särskilt viktigt för att kommunens planerings- och dimensioneringsansvar ska fungera i praktiken. Idag kan enskilda huvudmän väsentligt utöka antalet platser eller flytta verksamheten inom kommunen utan ny prövning, vilket gör kommunens resursplanering oförutsägbar. Nuvarande ordning innebär att det uppgivna elevantalet i en ansökan inte behöver överensstämma med antalet elever skolan sedan tar in. Skolinspektionens prövning av påtagliga negativa följder för kommunen riskerar således bli missvisande med dagens ordning.

Huddinge kommun tillstyrker förslaget att lägeskommuner ska lämna ett obligatoriskt yttrande vid ansökningar om etablering av en friskola. Det är positivt att kommunens roll i tillståndsprocessen formaliseras och att betydelsen av lokalt underlag betonas. En skyldighet att lämna yttrande för kommunerna innebär att tillståndsmyndigheten får ett bättre underlag för att fatta mer välgrundade beslut. Likväl som det är viktigt att det görs en allsidig prövning borde kommunens yttrande tillmätas stor betydelse vid prövningen. Kommunen har bäst möjlighet att bedöma de negativa följderna en etablering av en fristående skola kan få för kommunen och dess elever. Det är rimligt att kommunen ersätts för kostnaderna för konsekvensbeskrivningar, givet den administrativa börda detta innebär.

Det är välkommet att begreppet ”påtagliga negativa följder” preciseras till att omfatta ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser. Särskilt positivt är att tidsramen för bedömningen föreslås kortas från fem till tre år, där tre år speglar elevperspektivet tydligare.

Det kan i kommande lagstiftningsarbete ännu tydligare behöva exemplifieras vad som kan utgöra påtagliga negativa följder. Till exempel innebär dagens ordning att Skolinspektionen tenderar att pröva negativa följder utifrån elevantalet i varje enskild ansökan, inte utifrån det totala antalet elever som tillkommer i fristående verksamheter i en kommun. Om till exempel tre skolor ansöker om att starta i en kommun med 200 elever var vid fullt utbyggd verksamhet bör då inte varje ansökan prövas enskilt utifrån bestämmelsen om negativa följder. 200 elever i fristående verksamhet kanske inte innebär negativa följder, men 400 eller 600 elever kan göra det. Mot denna bakgrund är det viktigt att bestämmelsen om negativa följder förtydligas.

För Huddinge kommun

Datum
2026-03-23

Diarienummer
KS-2026/310

Sara Heelge Vikmång
Kommunstyrelsens ordförande

Beslut i detta ärende har fattats av kommunstyrelsen den 13 maj 2026.

Huddinge kommun
Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge
Besök
Kommunalvägen 28
Tfn vxl: 08-535 300 00
huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se